

Vruchtbaarheid op High-techbedrijf redelijk tot goed

Ingmar Thomassen en André van der Kamp

Ondanks een hoge melkproductie en een veestapel die het gehele jaar op stal staat zijn de vruchtbaarheidskengetallen op het High-techbedrijf redelijk tot goed. Het High-techbedrijf slaagt er in de koeien goed en op tijd drachtig te krijgen, ondanks veel afwijkingen aan het geslachtsapparaat.

In een reeks van vier artikelen bespreken we het diermanagement op het High-techbedrijf. Dit artikel gaat in op de vruchtbaarheid. De volgende artikelen behandelen de uier- en klauwgezondheid, veevervangings- en dierenartskosten.

Het High-techbedrijf streeft naar een hoge arbeidsproductiviteit bij een kostprijs van € 0,34 per kg melk; naar een hoge productie per hectare bij beperkte inzet van arbeid. Op het High-techbedrijf passen we geen weidegang toe. We melken er met een automatisch melksysteem. Voor vrijwel alle veldwerkzaamheden schakelen we de loonwerker in. Hierdoor is een werkweek van ongeveer 50 uur mogelijk. We besteden veel tijd aan veeverzorging en vruchtbaarheid. Het op tijd drachtig worden van de melkkoeien en van het jongvee is belangrijk voor een hoge productie (tabel 1).

Toegepast vruchtbaarheidsbeleid

Tochtdetectie

Per dag besteden we 20 - 30 minuten aan tochtdetectie bij melkkoeien (jongvee 15 minuten). Tochtdetectie gebeurt vooral tijdens het schoonmaken van de boxen en bij het ophalen van de koeien die niet tijdig uit zichzelf het automatisch melksysteem bezoeken. Naast visuele waarneming gebruikt de bedrijfsboer de attentielijsten uit het managementprogramma.

Inseminatiebeleid melkvee

Bij de melkkoeien is het aantal dagen tussen het afkalven en eerste inseminatie afhankelijk van het productieniveau. De eerste inseminatie vindt niet eerder dan 60 dagen na afkalven plaats. Op deze manier hebben de koeien voldoende tijd voor

herstel. We streven naar een interval van maximaal 90 dagen, maar de bedrijfsboer kan besluiten een individuele koe wat meer tijd te geven. Koeien die na twee inseminaties niet drachtig zijn, worden bij twijfel van de bedrijfsboer zonodig door de dierenarts gecontroleerd voordat er weer wordt geïnsemineerd. Vanaf 30 dagen na inseminatie controleert de dierenarts de drachtigheid.

Inseminatiebeleid jongvee

Wanneer we een dier niet voor een leeftijd van 14 maanden tochtig zien, controleert de dierenarts het. Voldoende ontwikkeling is een belangrijke voorwaarde voor de eerste inseminatie. Als stelregel houden we een gewicht aan van minimaal 370 kg en een conditiescore tussen de 2,5 en 3. De dierenarts controleert de drachtigheid vanaf ongeveer 30 dagen na inseminatie. Dieren die na de derde inseminatie terugkomen, worden nogmaals door de dierenarts gecontroleerd. Als deze geen afwijkingen aan het geslachtsapparaat constateert, volgen nog maximaal twee inseminaties. Vinden we wél afwijkingen of leiden de volgende inseminaties niet tot dracht, dan is dit reden voor afvoer.

Vruchtbaarheid

Vruchtbaarheidskengetallen

De tussenkalftijd geeft een eerste algemene indruk van de vruchtbaarheid. Maar dit getal kan sterk beïnvloed worden door onder andere de tochtdetectie. Het missen van een tocht leidt immers tot verhoging van de tussenkalftijd. De lichte stijging van de tussenkalftijd in 2000 komt echter voort uit het toegenomen interval tussen afkalven en eerste inseminatie (tabel 2). Door de hoge productie in het tweede jaar heeft de bedrijfsboer bewust de koeien meer tijd gegeven voordat hij weer begon met insemineren. In 1999 was het inseminatiegetal iets slechter. Dit is te wijten aan het feit dat in 1999 ruim een kwart van de koeien drie of meer inseminaties nodig had. Het drachtigheidspercentage is goed.

Bij vergelijking in tabel 2 moet men rekening houden met verschillen in de bedrijfsvoering tussen het High-techbedrijf en de andere proefbedrijven. Meest opvallende verschillen zijn het hoge productieniveau en het opstallen gedurende het hele jaar op het High-techbedrijf.

Tabel 1 Kengetallen melkproductie High-techbedrijf

Jaar	1999	2000	2001
Bedrijfsproductie (kg melk per jaar)	663.920	754.620	686.740
305-dagen productie (kg melk/ koe)	9.450	9.830	10.212
Gemiddelde BSK	47.9	47.9	46.7
Gemiddeld aantal melkkoeien	69	74	75
Gemiddeld aantal stuks jongvee	54	59	55

Tabel 2 Vruchtbaarheidskengetallen melkvee High-techbedrijf

Kengetal	1999	2000	Gem. Proefbedrijven (1992 - 1999)
Tussenkalf tijd	387	400	389
Interval afkalven 1e inseminatie	79	89	77
Non Return 56 dagen (%)	52	62	-
Afgekalfd na 1e inseminatie (%)	42	38	43
Afgekalfd na 2e inseminatie (%)	42	50	42
Totale drachtigheidspercentage	89	85	84
Inseminatiegetal	2.11	2.05	2.04
Afvoer wegens vruchtbaarheid (%)	1	5	7

Tabel 3 Aantal melkkoeien dat één of meerdere keren een afwijking aan het geslachtsapparaat heeft gehad, uitgedrukt percentage van de gemiddelde aanwezige melkkoeien

Stoornis	1999	2000	2001	gem. proefbedrijven
Nageboorten ¹	12	11	7	9
Witvuilen	7	16	15	8
Onregelmatig tochtig	28	15	15	16
Baarmoederontsteking/ pyometra	13	1	8	-
Schedeontsteking	7	5	9	-
Verwonding van de vulva	6	-	-	-
Overige	4	4	5	1

¹ als percentage van het aantal afgekalfde koeien

Afwijkingen aan geslachtsapparaat

Het aantal dieren dat een keer een afwijking aan het geslachtsapparaat gehad heeft is hoog (tabel 3). Gemiddeld genomen krijgt 48 % van de koeien op het High-techbedrijf een keer een afwijking aan het geslachtsapparaat. Het gemiddelde van de proefbedrijven is 29 %. Het aantal dieren dat aan de nageboorte blijft staan is in de periode van 1999 tot 2001 gedaald, terwijl het aantal dieren dat witvuilde in dezelfde periode is toegenomen. Het aantal dieren met een onregelmatige tochtigheid is flink gedaald.

In de periode 1999 - 2001 zijn er veel koeien afgevoerd wegens uivorm. Hierdoor werden dieren met andere problemen (bijvoorbeeld witvuilen en onregelmatige tocht) langer aangehouden dan gewenst. Dit kan een negatief effect hebben gehad op de cijfers in tabel 3.

Opmerkelijk is dat het hoge aantal afwijkingen aan het geslachtsapparaat niet terug te zien is in de vruchtbaarheidskengetallen (tabel 2).

We zullen alert moeten zijn op terugdringen van het aantal afwijkingen aan het geslachtsapparaat, zoals witvuilen en aan de nageboorte blijven staan. Inmiddels heeft dit geleid tot aanpassing van het afkalfmanagement in de vorm van extra aandacht voor en rond het afkalven (hygiëne). Daarnaast wordt er nu gevoerd op lichaamsconditie van de koe.

In het kort...

De vruchtbaarheidskengetallen laten een redelijk tot goede vruchtbaarheid op het High-techbedrijf zien. De koeien realiseren zowel een goede tussenkalf tijd als een goed drachtigheidspercentage. Wel gaat dit gepaard met veel afwijkingen aan het geslachtsapparaat. Toch lijkt het hoge aantal afwijkingen aan het geslachtsapparaat tot nu toe niet negatief te werken op de vruchtbaarheid.

